

—r— **Imenovanje.** Ivan Petrovič, učitelj v Ljubljani, je imenovan za c. in kr. učitelja na mornariški šoli v Šibeniku.

—r— **Vprašanje tov. Slapšaku.** Nakleskega Petriča pozna tov. Slapšak gotovo, saj ve celo, da je dobil pohvalni dekret za krasno urejeni šolski vrt in celo zaradi tega dvakratno podporo, kljub temu, pa vrta sploh nima. Tov. Slapšaku je tudi znana lepa navada tega tov. napram svojim kolegom, da jih hodi okrog župnikov itd. opravljati in denuncirati, zaradi česar je bil tudi že obsojen z razpolaganjem zapora ali denarne kazni. Ta možakar je predsednik podružnice Slom. Zveze. Po načelih tov. Slapšaka so Slomškarji pošteni, zato tedaj javno vprašamo tov. Slapšaka, če se on čuti pod predstvom Petriča iz Nakla še pošteni? Ni pa s tem še konec lepih navad, ki jih ima ta predsednik podružnice Slomškov Zveze. Najbrže so umerjeni predsedniki podružnic Slom. Zveze po centralnem predsedniku te gmotno interesne organizacije učiteljstva! Fiat!

14. X. 1909.

—r— **C. kr. dež. vlada je kriva propadanja šolstva na Kranjskem!** Kdor podpira sistem oddajanja služb po današnjem načinu na Kranjskem, ta podpira demoralizacijo med učiteljstvom, ki je znak gnulobe in porok propadanja na šolskem polju. Kaka bodočnost se obeta še kranjskemu šolstvu, to nam kaže število moškega učiteljskega naraščanja, ki je padlo v prvem letniku na c. kr. moškem učiteljskem na 17 primeroma slabih moči, od katerih smemo v štirih letih pričakovati največ sedem, da se posvetijo učiteljskemu stanu. Prepričani pa smo, da bo zaradi sedanjega režima pri oddaji učiteljskih služb padlo in padalo to število od leta do leta še vedno bolj in to ne samo po kvantiteti, temveč tudi kvalitativno. Po sedanjih znakih sodeč, nam je pričakovati, da pride na Kranjskem čas, ko se niti več absolventi osemrazrednih ljudskih šol ne bodo prijavljali za vstop v učiteljske, zakaj že danes opažamo pri nas ta pojav, za katerega vrhovno odgovornost nosi c. kr. dež. vlada in nje predsednik baron Schwarz.

—r— **Ljudsko šolstvo.** Okrajni šolski svet v Kranju je imenoval bivšo suplentinjo v Rožnem dolu Marijo Sajovic za prov. učiteljico na enorazrednici v Trsteniku. — Okr. šolski svet v Kamniku je imenoval abs. učit. kandidata Maksa Komana za prov. učitelja na štirirazrednici v Domžalah. — Okr. šolski svet za ljubljansko okolico je imenoval abs. učit. kandidata Avgušina Bergleza za prov. učitelja na šestrazrednici v Sp. Šiški. — Okr. šolski svet v Kranju je imenoval abs. učit. kandidata Ivana Kržišnika za prov. učitelja in voditelja enorazrednice v St. Lenartu. — Okr. šolski svet v Kočevju je imenoval pom. učitelja Iv. Webra za prov. učitelja in voditelja enorazrednice v Logu. — Okr. šolski svet v Črnomlju je prestavil dosedanjega prov. učitelja v Dobljeh Jožefa Goriška na lastno prošnjo na enorazrednico v Adlešičih ter imenoval abs. učit. kandidata Jožefa Goleta za prov. učitelja v Dobljeh. — Okrajni šolski svet v Logatcu je imenoval abs. učit. kandidata Ivana Steņoveca za prov. učitelja na dvorazrednici v St. Vidu pri Čerknici. — Kranjski deželni šolski svet je upokojil definitivno učiteljico v Predvoru Angelo Miklavčič na lastno prošnjo. — Okr. šolski svet v Logatcu je imenoval dosedanjega prov. učitelja in voditelja šole na Slapu Metoda Požarja za prov. učitelja šole v Rovtuh. — Okr. šolski svet v Kamniku je imenoval prov. učiteljico v Zg. Pirničah Pavlo Bergant za prov. učiteljico in voditeljico enorazrednice v Špitaliču. — Prov. učitelj v Krškem Martin Šterk je imenovan za prov. učitelja v Ratečah, abs. učit. kand. Marija Podlogar pa za prov. učiteljico v Svibnjah. Prov. učiteljica v Grahovem Gabriela Ažman je imenovana za prov. učiteljico v Iški vasi in izprašani učiteljski kandidat Pavel Podobnikar za prov. učitelja na Planini.

—r— **Poročil se je** tov. Edvard Markošek, učitelj v Ljubnem na Gorenjskem z gđ. Mici Prijateljovo iz Rakovnika na Dolenjskem. Bilo srečno!

—r— **Pomožni razred za slaboumne otroke.** V Ljubljani ustanove letos I. pomožni razred za vzgoji dostopne za slaboumne otroke, ev. ustanove tudi paralelko k temu razredu. Ta pomožni razred se bo nahajal v prostorih IV. mestne deške ljudske šole na Prulah in bo tej šoli tudi podrejen.

Štajerske vesti.

—š— **Nemške — svitje.** Iz Ebersdorfa na Srednjem Štajerskem poročila — da nas od nemške strani ne bodo dolžili lažnosti — „Grazer Tagblatt“: Začetkom septembra se je poročil nadučitelj v tej vasi s hčerko nekega meščana iz Sp. Štajerske. Pred poroko si je uredil svoje malo stanovanje, obstoječe iz dveh sob in kuhinje, popolnoma nanovo. Med drugim je kupil jako lepo novo pohištvo. Vse je bilo urejeno „kakor v škatici“ za sprejem mlade para. Dne 2. septembra se je odpeljal nadučitelj k poroki in se je 4. vrnil v E-

bersdorf. Pa kaj je našel! Celo stanovanje je bilo enako — stranišče. Stene, tla, preproge, pohištvo, vse je bilo popolnoma namazano in pokrito s človeškim blatom iz šolskih stranišč. To je bil sprejem za mladi parček! Stanovanje seveda ni za rabo in nadučitelj ima veliko škodo. — To je nemška kultura, katero bi menda „Schulverein“ in „Südmarka“ rada naselila tudi med nami. Značilno je, da „deluje“ nemški župnik Otokar Kernstock, ki nam v istem listu (v pozdravu südmarkovskim zborovalcem v Celju) očita, da krademo Nemcem imetje tudi v tisti blagoslovljeni okolici. Rajši naj bi svoje nemške svinje učil najnavadnejše dostojnosti kot se briga za protikulturno delo „Südmarka“ na Spod. Štajerskem!

—š— **Poslanec dr. Verovšek in učiteljstvo.** V predzadnji številki „Sloge“ čitamo sledeče: „Naj tedaj g. poslanec (z ozirom na svoje zadnje članke v „Straži“) vzame na znanje, da ga slovensko štajersko učiteljstvo enkratavselej odklanja in iz njegovih rok ne rabi nobene milosti. — Slovenski katoliški narodni učitelj.“

—š— **Iz Bizelskega nam pišejo:** V naši veliki občini imamo tri šole, izmed katerih je na šoli v Orešju popolniti učiteljsko-voditeljsko mesto. To mesto je sedaj že drugič razpisano in morebiti se vendar kdo izmed učiteljev usmili jako črnega oreškega okoliša — morebiti kak kranjski Slomškar. Bolj prebrisani možje pravijo namreč, da je Orešje „Bogu za hrbot“, in kak Slomškar bi vendar Orešljane milosti božji priporočil. Pa dosti je šale; govorimo o žalostni resnici! Ako bi bil kateri izmed učiteljev toliko pogumen, da bi prisil za to mesto, mu odkritosrčno povemo, da je Orešje 26 km od železniške postaje oddaljeno. V kraju se nič ne dobi, in 6 km daleč si mora živež prinašati pustiti; stanovanje slabo, vrta nič, voda daleč od šole in ljudstvo pa jako ubogo; zato je pa tudi učiteljstvu tako naklonjeno, da je že vse (štiri v 25 letih) tamošnje učitelje spravilo pred sodnijo na zatožno klop in enega celo ob krah; pa kakor sem šele te dni zvedel, popolnoma po nedolžnem. Sedanji učitelj je deloval tukaj celih deset let, in bil je po priznanju uradnih oseb vštet med zavedne in delavne učne osebe, kakršnih Orešje nikdar več ne dobi; pa čudom čuda, tudi njega so hoteli po desetletnem trudapolnem delu — obglaviti. Sami smo Bizeljani in spoštujemo učiteljski stan, zato pa tudi z lahka ne svetujemo, da bi zašel kateri učitelj v to nevarno klerikalno gnezdo. — Če pa ima vendarle kateri od gospodov toliko poguma, mu pa enkrat za vselej svetujemo: Fünf Schritte vom Jedermanns — Leibe. Stanovski prijatelj.

—š— **Roditeljski sestanki v Čadramu pri Konjicah.** V ravnokar zaključnem šolskem letu sta se priredila na čadramski šoli dva roditeljska sestanka; eden (štirinajesti na tej šoli) dne 21. januarja, drugi (petnajsti) pa 27. avgusta. — Prvi je bil dobro obiskan. Predaval je tov. nadučitelj A. Brumen, o odpisovanju zemljiškega davka od po trtni uši uničenih vinogradov in o brezobrestnih posojilih za novo nasajanje vinogradov ter tov. učitelj Fr. Goletž o pokorščini. Z obema predavanjema so bili starši vidno zadovoljni; s prvim zato, ker jih je poučilo, kako si morejo obnoviti po trtni uši uničene vinograde tudi v slučaju, da jim primanjkuje lastnih sredstev, z drugim pa zato, ker so uvideli, da je pokorščina pri vzgoji — doma in v šoli — neizogibno potrebna. In s tem si je šola dosti pridobila! — Na sestanku dne 27. avgusta je bil obisk prav dober; največji razred je bil natačeno poln; prepozno došli so se morali zaradi pomanjkanja prostora vrniti. Privlačna sila je bilo predavanje „Nekaj o boleznih v poletnem času“ na roditeljskih sestankih in prireditvah učiteljstva obče vrožnanega govornika gospoda dr. A. Sch w a b a iz Celja. Le-ta je v nad uro trajajočem poljudnem govoru tolmačil staršem poletni se javljajoče bolezni ter z njimi spojil nauk o prvi pomoči ponesrečencem in nalezljivih boleznih. Razpravljal je o solnčarici in solnčni kapi, o piku žuželk in kač, o streli in utopu; posebno pozornost je posvetil tudi bakterijam, provzročilkam nalezljivih boleznih. Vso to obširno tvarino pa je obdelal gospod govornik tako lahkoumevno in zanimivo, da si je ohranil pozornost poslušalcev do zadnje besede. — Ob koncu je zahvalil prireditelja roditeljskega sestanka, tov. nadučitelja Brumena, gospoda govornika za imenitno in aktualno predavanje, priporočal staršem ob sklepu šol. leta vpogled v šolska naznanila, proseč jih obenem, naj ne zanemarjajo dece v počitnicah, a je tudi naj ne izrabljajo za pretežka dela, ter zaključil v vsakem oziru dobro uspeši sestanek s ponovno zahvalo gospodu predavatelju, staršem in številnim gostom — tovarišem, ozir. tovarišicam.

—š— **Zakaj smo proti delitvi deželne šolskega sveta na Štajerskem?** V „Slovenskem Narodu“ čitamo: Na to vprašanje bomo dali docela odkritosrčen odgovor brez vsake bojazni, da nas klerikalci razkriče za „izdajalce slovenskega naroda“. Proti delitvi štajerskega deželne šolskega sveta samo zato, ker nečemo, da

bi tudi na slovenskem Štajerskem zavladale na šolskem polju take razmere, ki tišče sedaj pod klerikalno vladno ob tla naše kranjsko šolstvo. Dejstvo je namreč, da je padlo kranjsko šolstvo pod klerikalnim gospodstvom na najnižjo stopnjo, da je nas lahko sram pred vsem kulturnim svetom. V šolstvu odločuje pri nas zgolj politika in šopiri se najumazanejša korupcija. Pri nameščanju učnih oseb ni več merodajna sposobnost in kvalifikacija, marveč samo pripadnost h klerikalni stranki. Po deželi so večinoma povsod samo enorazrednice, a še te vodijo često nekvalificirane, ponajveč ženske učne osebe. Novo ustanovljene šole so pri nas prave bele vrane. A na Spodnjem Štajerskem? Vsak, ki sodi pošteno in nepristransko, mora priznati, da se stori tam za slovensko šolstvo neprimerno mnogo več, kakor pri nas na Kranjskem, čeprav je tam deželni šolski svet v nemških, pri nas pa v slovenskih rokah. Na Štajerskem so malodane že popolnoma izginile enorazrednice, zadnja gorska vas že ima najmanj dvorazredno, ako ne že trirazredno šolo, povsod se snujejo nove učilnice, a pri nastavljanju učiteljstva pa se gleda v prvi vrsti na sposobnost in kvalifikacijo, nikdar pa ne ali vsaj v toliki meri ne kakor pri nas na Kranjskem na politično prepričanje. In šolska poslopja tam in pri nas — razločujejo se kakor dan in noč! Če smo vzpričo takih notoričnih dejstev proti delitvi štajerskega deželne šolskega sveta, je to nekaj povsem naravnega, ker pač nečemo, da bi slovensko šolstvo na Štajerskem padlo na tako nizek nivo, na katerem se nahaja sedaj, žal, naše kranjsko šolstvo.

—š— **Pretrsujoč zločin.** Dne 25. avgusta t. l. je bilo, ko se je pisec teh vrstic prestrašil tako, da mu razjarjeni živci še danes miru ne dajo. Kaj se je pa vendar pripetilo? Poslušajte in strmite! Nekje daleč tamkaj na Goriškem se je zgodilo, kakor sem to čital v resnicoljubnem „Slovenskem Gospodarju“, da je nek tamošnji učitelj najbrže naprednega mišljenja — sam Bog mu grehe odpusti — nehal jemati pri tamošnjem gostilničarju ter mesarju meso, in to sredi meseca. Škandal! — Ta vse obdobje vreden dogodek je treba nemudoma razglasiti po vsej Sloveniji, zakaj zaradi tega škandala hočejo uprizoriti poslanci S. L. S. na Štajerskem politični boj. Bojkotirajo hočejo namreč vse, kar se tiče učiteljstva, v prvi vrsti seveda regulacijo učiteljskih plač. Ljudje, ki se upajo na Goriškem nehati jemati meso in to sredi meseca pri mesarju, ki je slučajno nevede pristaš S. L. S., tudi na Štajerskem niso vredni, da bi jedli meso, temveč naj le prazne želodce po svetu neso. — Vsem onim pa, ki bi se morebiti zgražali ali obsojali ta vele-pomenljiv ter dobro premišljen korak naših klerikalnih slovenskih poslancev, se bo pa odrekel pogreb po rimsko-katoliških obredih ter se jim kratko malo prepovedal vstop v nebeško kraljestvo. Tovariši na Goriškem, kaj delate, kaj delate! — Sedaj pa še zaslišite besede v „Slovenskem Gospodarju“ z dne 31. avgusta t. l. Nemci ter štajerski deželni šolski svet namreč nimajo smisla za take ter enake pedagoške bojkote, temveč oni upoštevajo vrednost ljudske šole ter visoko ceni učiteljstvo; zaradi tega seveda pa tudi vsestransko napredujejo. Zato pa hočejo nazadnjaški poslanci S. L. S. dvigniti svoj narodni prapor, slovensko učiteljstvo odcepiti od Grada ter mu ustvariti svoj lastni deželni šolski svet po vzoru deželne šolskega sveta za vojvodino Kranjsko, v katerem pobožni Sušteršič uzda ter kroji požrtvovalne delavce na kulturnem polju narodov. — Tovariši, ali se že kaj veselite one dobe, ko bode te počevali našo slovensko mladino po zastarelih načelih? Vam pa, lisjaki, povem še samo le-to: Tega grozdja ne bode nikoli zobali, visi previsoko!

—š— **Kokarje.** Slavnemu uredništvu Učiteljskega Tovarisa v Idriji. Sklicujoč se na določbe § 19. tiskovnega zakona, prosim za sprejem sledečega četudi ne zakonitim določbam točno ustrežajočega popravka o dopisu, ki je bil pod naslovom „Kokarje“ v 34. broju „Učiteljskega Tovarisa“ priobčen: Ni res, da bi bili pri zadnjih občinskih volitvah zmagali pristaši „Kmetске zveze“, temveč edino res je, da obstojite v občini Kokarje že od nekdaj vsled zemljepisne tvorbe njenega okoliša dve krajevni, po toku reke Savinje in Drete imenovani stranki namreč Savinčani in Zadretčani. Kakih 12 let sem so pri občinskih volitvah zmagovali Zadretčani, letos pa so dobili večino Savinčani. Volilci obeh strank so kmetje, ki se po večini pečajo tudi z lesno trgovino in kmetijstvom. Ni res, da bi radi tega občina Kokarje prenehala se bojevati za pravice slovenskega jezika, temveč res je, da se da iz mišljenja vseh izvoljenih občinskih odbornikov hipotetično sklepati, da se bode ta boj dobojeval pod novim občinskim odborom. Pod dosedanjim odborom se je v vsakem slučaju končaval z zmago. Letos je ta boj dospel do vojaških oblasti, znamenja napovedujejo tudi temu štadiju zmago. Kdor se za taktiko boja zanima, in ker je zbujanje narodne zavesti ter poznavanje naših jezi-

kovih pravic tudi za slovensko učiteljstvo izborne važnosti, naj blagovoli čitati v Ljubljani izhajajočo „Občinsko Upravo“, v v kateri se slučajno tega boja strokovno opisujejo. (Vseletna naročnina 6 K.) Učiteljski Tovarisi pa blagovoli iz tega lista najvažnejše posneti. Novemu občinskemu odboru bode torej tretji najtrše orehe, kar jih meče država na slovenske občine v jezikovnem oziru (nemške pozivnice na orožne vaje, vojaške izkaznice „pas“, vojaške vloge o begunih itd. itd.). Ako se ne zgodi kaj izrednega, bode tudi novi občinski odbor zdrobil vse orehe, ki se mu bodo zalučali pod noge v znamenju preziranja ravnopravnosti slovenskega jezika. Dopis, ki se tu popravlja, se torej nanaša več na neprimerno poročila „Slovenskega gospodarja“, nego na dejstva v občini Kokarje ter ne pohaja izpod peresa nobene učiteljske osebe iz te občine, ni še torej podan utemeljen povod za resignirani vzdih „Tužna nam majka!“ — Na Gorici, dne 28. avgusta 1911. — Radoslav Knaflič, nadučitelj in občinski tajnik.

Goriške vesti.

—g— **Iz šolske službe.** Za provizorično učiteljico v Medani je imenovana Štefanija Jerman. Premješena sta učitelja Josip Erzetič iz Mirnika v Kožbano in Alojzij Toroš iz Kožbane v Mirnik. Za definitivno imenovanje je predložil deželnemu šolskemu svetu okrajni šolski svet v Sežani: Antona Merviča za nadučitelja v Povirju, Ivana Benkoto za Štjak, Jos. Macarola za Tomačevco, Jos. Pahorja za Sežano, Val. Frčona za Volčji grad, Ivana Furlana za Temnico, Mileno Žagarjevo za Lokev, Ano Macarolovo za Sežano. Učitelj Stanko Vičič je dobil trimesečen dopust. Premeste se: Pečka Avgust iz Braniče v Sežano, Ipavec Herman iz Sežane v Štomaž, Fakin Vinko iz Nabrežine v Branico. Silvester Čaharija je imenovan iz Orleka za prov. vodjo v Divači, Josip Štrekelj pa v Komnu. Na novo so nameščeni: Sardoč v Komen, Pečenka v Nabrežino in Mayer v Orlek.

—g— **Proti slovenski šoli v Ločniku blizu Gorice.** Ločnik je pofurlanjena vas, vendar pa je ostal v njej slovenski živelj še toliko krepak, da obstoji v Ločniku slovenska šola. Proti tej šoli pa uprizarjajo Lahi nesramno gonjo. Sedaj hodijo najeti ljudje okolo slovenskih staršev ter jih nagovarjajo, naj pošljejo svoje otroke v laško šolo. Oblubljajo jim vse mogoče reči, las kajo se jim, samo da bi jih prehvapili ter ujeli v laške mreže, da bi ne bilo zadostno število slovenskih učencev ter bi se morala slovenska šola zapreti. Doslej je bilo otrok vedno nad 60. Upamo, da ostane tudi vbodoče tako, da bo slovenska šola v Ločniku rasla in ne nazadovala. V gonji proti slovenski šoli v Ločniku se odlikuje posebno tamošnji laški nadučitelj Ceschia. Tega mora šolska oblast prijeti in poučiti, kaj je njegova dolžnost v Ločniku. Mislimo, da se pa tudi iz Gorice same, od strani Slovencev stori potrebno, da se laške nakane temeljito preprečijo.

—g— **Südmarka v Primorju.** Südmarka je določila 10.000 K za zidanje nemške šole v Istri. Nekemu nemškemu trgovcu je plačala vse stroške selitve v Istro. Izdala je oklic, da hoče izdatno podpirati nemške trgovce, obrtnike in delavce v Primorju.

—g— **Razpisani štipendij.** Od 1. tečaja šolskega leta 1911/12 dalje, se podeli štipendij ustanove Jožefa Mikuša letnih 260 K za dijake slovenskih staršev, ki obiskujejo državno ali s pravico javnosti oskrbljeno srednjo ali višjo šolo v avstro-ogrski monarhiji. Pravico do ustanove imajo: 1. V avberski župniji rojeni dijaki; 2. V tomajski dekaniji rojeni dijaki; 3. V kubedski ali dolinski župniji ali v tržaški okolici v Bazovici ali na Proseku rojeni dijaki; 4. Za slučaj, da bi se ne oglašil nobeden izmed ravno navedenih upravičencev, imajo pravico dijaki, ki so rojeni v sodnem okraju Sežanskem ali Koprskem. Pravico predlaganja ima gosp. župnik v Avberju. Prosilci za ta štipendij morajo prošnjam priložiti krstni list potrdilo o cepljenju koz, ubožno izpričevalo ter poslednji dve šolski izpričevali, iste vložitvi najkasneje do 15. septembra t. l. potem predstojne šolske oblasti pri c. kr. namestništvu v Trstu.

Tržaške vesti.

—t— **Revizija ljudskega štetja v Trstu se vrši te dni.** Prišli so na sled raznim sleparijam, ki dokazujejo, kako se je delalo pri tržaškem magistratu. Bazen mnogih drugih falsifikacij se je dognalo, da so magistratovi mnogo slovenskih naznanilnic sploh spravili s sveta. Več Slovencev, ki so prišli te dni v vladna revizijske urade, je z začudenjem doznalo, pa njihovih naznanilnic sploh ni.

—t— **Imenovanje.** Slavoj Dimnik, suplent na c. kr. pripravljalnici za srednje šole v Trstu, je imenovan definitivnim učiteljem istotam; Viljem Šušteršič: pa provizorni učiteljem na istem zavodu.